

El llenguatge

Prendre

20/VIII/1977

mesures

Són tants els greus problemes que la nostra societat té plantejats —laborals, econòmics, ecològics, etc.— que cal prendre mesures urgents. Aquesta és, certament, l'opinió unànime dels comentaristes especialitzats en cada matèria, que no s'estan de fer conèixer sempre que l'ocasió ho permet. Els informadors, també, ens donen compte puntualment de les mesures que hom ja ha pres en casos determinats. Alguns, però, en lloc de dir-nos que s'han pres les mesures ens diuen que s'han pres «les mides»... I això és una cosa ben diferent. Una cosa són les mides i una altra les mesures.

Cal veure en aquest ús indegut de mida en lloc de mesura la influència del castellà. El castellà també posseeix tots dos mots, «medida» i «mesura», que podríem dir que corresponen als nostres mida i mesura. Però es tracta d'una correspondència reduïda a les formes del llenguatge, no als significats, els quals s'han distribuït d'una manera ben desigual en cada una de les dues llengües. El mot castellà «mesura» és únicament usat en el sentit de «circumspecció, moderació, cortesia». I els diversos significats relacionats amb l'avaluació de les dimensions, volum, pes, etc., d'una cosa, hi són expressats pel nom «medida», usat també en sentit figurat i com a nucli d'expressions gramaticals. En canvi, en català, mesura és el mot que té el sentit més ampli i general, des de «acció de mesurar» a «circumspecció», i mida es reserva, com a equivalent de mesura per a les dimensions lineals (l'acció de mesurar, la unitat i la dimensió).

Es, doncs, mesura i no mida el mot que ha adquirit un sentit figurat i que permet d'usar-lo en frases com Hem de prendre mesures molt enèrgiques. Això dona la mesura de la seva força i hi contribuiré en la mesura de les meves possibilitats, en totes les quals no escauria l'ús de mida. I, analogament, tenim la locució a mesura que, substituïda a cops, indegudament, per «a mida que»: A mesura que un es fa gran s'endureix.

Albert Jane